

10. SETKÁNÍ OSOB, KTERÉ MAJÍ ZKUŠENOST S CHUDOBOU, V RÁMCI EU 13. a 14. května 2011 Egmontův palác, v Bruselu

ZAMĚSTNANOST, PRÁCE, PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI Jaká je realita pro osoby, které mají zkušenost s chudobou a sociálním vyloučením

Pod záštitou Maďarského předsednictví Evropské unie
Za podpory Evropské komise
Organizováno za asistence Evropské sítě proti chudobě - EAPN
Uspořádáno v prostorách Egmontova paláce, v Bruselu, Belgičskou vládou

Úvod

Toto je souhrnná zpráva z 10. Setkání osob, které mají zkušenost s chudobou, v rámci EU. Kompletní zprávu včetně fotografií z 10. setkání v rámci EU naleznete na internetové stránce www.eapn.eu.

Klíčové momenty během 10. setkání v rámci EU zahrnovaly: proslovy u příležitosti zahájení zasedání, a to předsedy a europoslance, pana Csaby Oryho, a pana Zoltana Baloga, maďarského ministra pro politiku sociálního začlenění, zprávu směřovanou k účastníkům od pana Lázla Andora, evropského komisaře pro zaměstnanost, sociální politiku a začlenění, stručné oznámení konání 11. setkání v rámci EU panem Poulem Skytte Christoffersenem, slovo dánského ambasadora ve jménu budoucího dánského předsednictví EU a také zprávu přednesenou jedním z delegátů 9. setkání v rámci EU, panem Leifem Jensenem.

10. setkání v rámci EU dalo prostor i paní Antonii Carparelli z Evropské komise, paní Jeaně Lambertové, člence Evropského parlamentu, pana Ludovi Horemansovi a panu Fintanovi Farrellovi (EAPN) k tomu, aby přednesli zprávu s doporučeními, která vycházejí z předchozích setkání. Zde již také byla příležitost pro delegáty klást otázky a přidávat komentáře ke zprávě o činnosti z předchozích let. Došlo také na prezentaci výsledku zkoumání vlivu předchozích setkání v rámci EU, a to paní Daniellou Dierckx z Univerzity Antwerpy (BE).

Účastníci zdůraznili význam tvůrčích vystoupení na předem dané téma „Zaměstnanost, práce a pracovní příležitosti“, jež byly prezentovány samotnými delegáty 10. setkání za pomoci metod jako je pantomima, krátký film, video nahrávka a powerpointová prezentace. Tato tvůrčí vystoupení ukázala různorodost a zároveň podobnost situací panujících v jednotlivých členských zemích EU a také to, že lidé v nich čelí tváří v tvář chudobě a opravdu se snaží najít si obzvláště zaměstnání.

Velmi důležitými se staly diskuze a také výstupy z jednotlivých pracovních seminářů, tzv. workshopů, které potom byly stručně prezentovány na plenárním zasedání samotnými delegáty vždy spolu s jedním z hostů daného workshopu.

Paní Antonia Carparelli (Evropská komise), pan Mik Wooley, předseda Komise pro zaměstnanost, paní Estelle Ceulemans (ETUC) a paní Rebekah Smith (Business Europe) podali zpětnou vazbu k výstupům z diskuzí jednotlivých workshopů a vytvořili tak další analýzu zaměstnanosti, práce a pracovních příležitostí ještě před tím, než měli účastníci prostor k diskuzi a ke zdůraznění některých klíčových bodů výstupů.

Znamená Evropa2020 nějakou změnu?

‘Zaměstnanost, práce a pracovní příležitosti: jaká je realita pro osoby, které mají zkušenost s chudobou a sociálním vyloučením’ bylo tématem desátého setkání osob, které mají zkušenost s chudobou a sociálním vyloučením, v rámci EU, které se konalo 13. a 14. května 2011. Toto setkání bylo organizováno maďarským předsednictvím Evropské unie s podporou Evropské komise a Evropské sítě proti chudobě, konalo se v Egmontově paláci v Bruselu za pomoci belgické vlády. Stejně tak jako v předchozích devíti ročnících, se i tento rok delegáty setkání stali lidé, kteří mají zkušenost s chudobou a sociálním vyloučením, delegace se sjely z 26 členských zemí. Další z účastníků setkání byli hosté, o kterých rozhodli členové Evropských institucí (komise, parlament a současně i budoucí předsedající EU z Maďarska, Polska a Dánska), národní a mezinárodní orgány, sociální partneři (Evropský svaz odborových organizací a Evropský obchod), akademici a další neziskové organizace.

Jelikož se setkání konalo v době prohlubující se krize, která ještě více zneprístupňuje pracovní příležitosti a sociální dávky a snižuje kvalitu života mnoha lidí žijících v chudobě a sociálním vyloučení, stalo se pro mnohé hlavní otázkou to, zda by zavedení nových nástrojů, konkrétně prostřednictvím strategie Evropa2020, opravdu bylo změnou v životě těchto osob.

Lidé žijící v chudobě měli příležitost popsat hlavní problémy a navrhnout řešení v otázkách přístupu k zaměstnání, práce a pracovních příležitostí. Terčem reflexe se stal fakt, že navzdory pokroku, který byl na

evropské úrovni (a často také na národní úrovni) v poslední době dosažen, tyto lidé bohužel zaznamenali, že pokrok v mnoha bodech není následován také aplikací do praxe. Čelíce vlivu globální krize už ale tyto lidé nemohou dále čekat: „lidé obklopeni chudobou a žijící v ní pocítují dopad krize mnohem silněji než banky.“

Hosté, kteří byli přítomni, aby poslouchali a měnili si názory s delegáty; každý z nich znovu potvrdil, jak je důležité naslouchat lidem, kteří mají zkušenost z chudobou, pro vývoj politiky EU.

Klíčová sdělení 10. setkání pro Radu pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a Radu na ochranu spotřebitele.

Tématem každoročního setkání bylo “Zaměstnanost, práce a pracovní příležitosti pro osoby, které mají zkušenost s chudobou a sociálním vyloučením”.

Jelikož se setkání konalo v době prohlubující se krize, která ještě více zpřístupňuje pracovní příležitosti a sociální dávky a snižuje kvalitu života mnoha lidí žijících v chudobě a sociálním vyloučení, stalo se pro mnohé hlavní otázkou to, zda zavedení nových nástrojů, konkrétně prostřednictvím strategie Evropa2020, by opravdu bylo změnou v životě těchto osob a také v životě jejich dětí.

Klíčová sdělení osob žijících v chudobě zněla:

- **Potřeba kvalitních pracovních příležitostí:** Pokud má být zaměstnání východiskem z chudoby, potom musí veřejní činitelé a sociální partneři zajistit, že vývoj směřující proti 'chudým pracujícím' bude zvrácen, budou vytvořeny kvalitní pracovní příležitosti ve výši životního minima a že bude vytvořena patřičná ochrana sociálním systémem a uznání individuální zodpovědnosti. Práce nízké kvality není pro chudé lidi odpovědí a řešením.
- **Nedostatek pracovních příležitostí:** Delegáti potvrdili, že lidé žijící v chudobě chtějí pracovat, ale realita je taková, že na trhu je mnohem více lidí, kteří by rádi pracovali, než pracovních příležitostí samotných. Světová krize tuto situaci jen zhoršila. Čelíce této realitě, řešení není v tom, že lidé jsou nuceni přijmout jakoukoliv práci z důvodu zvyšujících se nároků na přiznání sociálních dávek. V případě nedostatku pracovních příležitostí je potřeba, aby byl lidem zajištěn nárok na výši příjmu, kterým jim budou zaručeny jejich důstojné životní podmínky.
- **Podpora dosažení zaměstnání:** Dokonce i v případech, kdy je těžké najít zaměstnání, by lidem, kteří uvízli v chudobě nebo nezaměstnanosti na delší dobu, měla být poskytována podpora šitá na míru, mělo by jim být porazeno, jak nalézt patřičnou práci. Investice již do vývoje v raném dětství, do školství, nevyjímaje osoby, které školství opouštějí velmi brzy, do lidí žijících v chudobě, zajištění celoživotního vzdělávání, jsou základními investicemi pro zvyšování šancí na dosažení zaměstnanosti.
- **Zacílit na diskriminaci:** Zvláštní pozornost byla věnována problému diskriminace a vyloučení menšin zahrnující: postižené osoby, migranty, osoby po výkonu trestu, dlouhodobě nezaměstnané a Romy. Zavedení antidiskriminační legislativy do praxe, stejně tak jako aktivity ve prospěch problematiky, by měly pomoci zbořit bariéry, které byly vytvořeny na základě diskriminace. Speciální pozornost by měla být věnována ženám, jenž většinou nesou zodpovědnost za péči o dítě avšak často pracují v oblastech s obtížnými či s péčí o dítě neslučitelnými podmínkami, proto je třeba se na ně zaměřit.
- **Realizace závazků:** Delegáti prohlásili, že na tomto a na dalších podobných setkáních slyšeli mnoho kvalitních návrhů jak bojovat s chudobou, jako např.: redukce chudoby jako cíl, aktivní začlenění doporučení o minimálním příjmu, přístup k základním službám a podpora přístupu k zaměstnání, závazek k nalezení strategie jak řešit bezdomovectví a dětskou chudobu. Delegáti vyslovili jasné přání, že je potřeba, aby následovala opravdová akce a závazky byly zrealizovány. Zopakovali, že lidé žijící v chudobě jsou připraveni se začlenit do procesu na všech úrovních jeho implementace a potřebných kroků.
- **Zacílit na příčiny chudoby a ne pouze na její příznaky:** Delegáti zdůraznili, že současný ekonomický a sociální systém má vliv na výskyt a na úroveň chudoby a že již bylo důrazně naznačeno politickým institucím, aby jednaly a bojovaly s příčinami chudoby a ne pouze s jejími příznaky.

Co se týče budoucnosti, bylo vyjádřeno přání, že každoroční setkání by mělo být zakotveno i ve struktuře "Evropského tribunálu proti chudobě" a že by mělo být podpořeno setkáními na národní a regionální úrovni jako součást strategie boje s chudobou.

Sdělení a návrhy z workshopů

Šest souběžných workshopů během setkání, každý z nich hostil účastníky z celkem šesti zemí a další hosty. Každý z workshopů zahrnoval témata zaměstnanosti, práce a pracovních příležitostí. Na základě zpráv z workshopů, to co následuje, má za úkol zachytit podstatu prohlášení a návrhů k tématům a závěry hostů účastnících se 10. setkání v rámci EU.

Kvalitní pracovní příležitosti, přiměřená mzda a sociální práva

Každý by měl mít přístup k přiměřené práci nehlédě na druh práce, musí být přijata zodpovědnost i na Evropské úrovni a bojováno za přiměřené a udržitelné pracovní příležitosti.

Návrhy:

Struktura minimálního příjmu v každém členském státě vyšší než práh chudoby, bez jakékoliv diskriminace vztahující se k věku, která by nás opravňovala k přiměřenému životu, podloženo indikátory spotřebního koše domácnosti, ale také dalšími indikátory, jako je přístup ke vzdělání, telefonování, internetu a cestování.

Implementace evropského doporučení k aktivnímu začleňování, oslovující tři pilíře odpovídajícího minimálního příjmu (zahrnující zvláštní předpis), přístup ke kvalitním službám a podporu přístupu k přiměřené práci; toto musí být aktivně zavedeno do praxe.

- Přiměřená sociální podpora lidí, kteří nemohou pracovat z důvodu vážné nemoci
- Ukončení kulturní diskriminace mezi prací bílých a modrých límečků
- Zvyšování povědomí o zaměstnanosti a sociálních právech a jejich implementaci
- Svoboda odmítnutí či přijetí nabídnuté pracovní příležitosti
- Regulace kvality práce a životního minima pro pracující a jejich rodiny
- Omezení nebezpečných a vykořisťujících druhů zaměstnání
- Udržení úrovně součinnosti k podpoře financování systému sociální ochrany
- Stejná mzda za stejnou práci – včetně mezi mužem a ženou
- Posuzovat odpovídající míru mzdy ne jako cenu společnosti ale jako opravdovou investici. Mzdy by měly reflektovat složitost pracovních pozic
- Vytvářet příležitosti v rámci mobility, péče o děti a přístupu k zaměstnání
- Jistota zaměstnání prostřednictvím dlouhodobých smluv a ochrany práv na zaměstnání
- Umístění otázky chudých pracujících na vrchol agendy
- Posunout vpřed návrhy spojené s černou ekonomikou
- Vytvoření standardů kvality (indikátorů).

Vzdělání, školení a učení

Přístup k základním právům pro všechny musí zahrnovat zaměstnání, bydlení, vzdělání a školení...delegáti uvádí, že vzdělání a školení často zaostává či není dostatečně zajištěno, a to hlavně osobám se speciálními potřebami.

Návrhy:

- Překonání bariér u vzdělání a školení
- Zajištění přístupu k informacím a podpoře
- Zkvalitnění monitorovacích mechanismů
- Posílení podpory lidí, kteří nejsou schopni dosáhnout na trh práce
- Informace o právech pro všechny nezaměstnané
- Finanční podpora absolventů

- Uznání kvalifikace
- Zastavení škrtů ve školství a vzdělávání, úspory, neúspory!
- Vytvoření cest k podpoře přístupu k zaměstnání včetně základních služeb, bydlení, dostatečného příjmu pro všechny členské země a minimální příjem pro země, které ho ještě nezavedly.

Služby zaměstnanosti: promarněná příležitost?

Mnoho delegátů hovořilo o jejich potížích s pracovními agenturami. Tyto služby jsou často vnímány jako zábrana, spíše než pomoc při získávání zaměstnání.

Návrhy:

- Služby zaměstnanosti musí být způsobem podpůrným a ne tím, který nutí lidi do školení či pracovních příležitostí
- Politika zaměstnanosti a služby by měly dostávat informace od těch, kteří mají zkušenost s chudobou, tyto lidé by měli být považováni za experty
- Poskytovat podporu neziskovým organizacím v sociální sféře a sociálnímu podnikání, které umožňuje přístup k práci vyloučeným expertům.

Diskriminace: hlavní bariéra zaměstnání

Pro mnoho delegátů je velmi často problémem při získávání zaměstnání diskriminace.

Návrhy:

- Konec stigmatizace a diskriminace za silné diskriminační legislativy, která je zaváděna
- Na míru šitá podpora služeb při oslovování konkrétních potřeb a překážek různých menšin
- Integrace osob s postižením na trh práce
- Chráněná pracoviště pro osoby s mentálním postižením
- Investování do školství a nevyčleňování mladých lidí, kteří se rozhodli přerušit studium
- Ukončení škrtů ve školství v zájmu záchrany pracujících a investování do celoživotního vzdělávání.

Sladění rodinného a pracovního života, kariéry a dobrovolnictví

Delegáti hovořili o nedostatku uznávání vlivu nezaměstnanosti na rodinný život a problémy, kterým čelí, udržení si, či návrat do zaměstnání.

Návrhy:

- Integrace podpory rodiny a otázek příjmu, podpora služeb a zajištění práv dítěte a raného vzdělávání
- Podpora rodičů pomocí zajištění vzdělání zdarma a místa na výchovu dětí pro všechny děti
- Péče o děti musí být brána jako investice
- Nalezení rovnováhy mezi mateřskou dovolenou a rodičovskou dovolenou tak, aby se oba z rodičů mohli snadněji vrátit do zaměstnání
- Zajistit podporu rodin a žen, které dají přednost práci a výchově dítěte před svěřením do cizí péče
- Podpora těch, kdo chtějí pracovat jako dobrovolníci, místo toho, aby tyto lidé byly vystavováni zbytečným kontrolám, překážkám, byrokracií a autoritám
- Základní požadavky na zaměstnání, ne jen v profesionálních oborech, ale i v oborech dobrovolnictví.

Právo na důstojnost

Základem všeho je respekt lidské osobnosti; lidé musí být považováni za individua, která jsou taková, jaká jsou.

Návrhy:

- Každá práce má být důstojná
- Podpora osob s postižením, dále rodičů postižených dětí, zároveň starání se o ně by mělo být považováno za práci
- Neomezený přístup k základním právům a svobodám: bydlení, zaměstnání, kultura, příjem a zdraví.

Ekonomická krize

“Lidé se zkušeností s chudobou pociťují vliv krize a její důsledky mnohem silněji než banky”. Ačkoliv již nyní existuje Evropský cíl na zredukování chudoby, kvůli krizi se chudoba stále prohlubuje.

Návrhy:

- Zaměření se na dopady krize by měl být top bod agendy
- Sociální reforma – rekonstrukce sociálního systému – redistribuce dávek – různé daně pro různé skupiny – podnikatelský sektor by měl být více monitorován
- Uznání zadluženosti jako příčinu skryté chudoby
- Zaměřit se na člověka jako cíl při oživení po krizi. EU jako spojenec zmůže více v zájmu sociální Evropy.
- Daňové finanční transakce
- Redistribuce zisků bank pro rovnější společnost
- Stop přetahování zaměstnanců
- Stop soutěži (nefunguje) a odhalme solidaritu
- Více spolupráce na světovém trhu práce.

Spoluúčast

Delegáti a hosté nebyli na setkání anonymně: hlas lidí, kteří zažívají chudobu musí být slyšet.

Návrhy:

- Ujistit se, že každoroční Evropská setkání osob se zkušeností s chudobou jsou zcela zahrnutá do programu proti chudobě
- Vytvořit pravidla pro spoluúčast na všech úrovních
- Spoluúčast by neměla být pouze o přemlouvání a ovlivňování, ale o dosahování výsledků.

Zpětná vazba od hostů, kteří participovali na workshopech

“Problémem je implementace ...”

Setkání se možná nezúčastnilo nejvíce hostů, ale bylo jich zde pestré zastoupení: europoslanci, SPC, Komise pro zaměstnanost, administrátoři...toto setkání je velice důležité i když nemá strukturální pozici.

Jedno z hlavních poslání bylo, že *“mnoho delegátů v podstatě souhlasí s tím, co bylo formálně přijato na úrovni EU, speciálně Aktivní začlenění doporučení s jejich třemi pilíři přiměřené mzdy: zdroje, přístup na trh práce, sociální ekonomika a spoluúčast ve společnosti jako aktivního občana, přístup ke službám: péče o dítě, zdraví, bydlení a spoluúčast...problémem začleňování zůstalo, aby se to opravdu uskutečnilo!* To připomíná slova, která byla řečena při 9. Setkání osob v rámci EU, které mají zkušenost s chudobou: *“člověk nemůže jíst papír“*.

Druhý bod, že práce je nejlepším řešením chudoby, byl komentován hosty následovně: ano, ale ne vždy, důležité jsou také kvalita práce, odpovídající mzda, pracovní životní úroveň, potřebujeme také zjistit míru podpory rodin, například zajištěním mateřských škol, ale musíme také bojovat s chudobou mezi dětmi: zacílit na práva dětí.

Zvláštní pozornost byla dána na problém diskriminace a vyloučení postižených osob, migrantů a Romů. Klíčovým sdělením bylo, že je třeba více solidarity a férovější distribuce dávek a příjmu v rámci EU. Neméně důležitý je fakt, že musíme dbát na hlas lidí, kteří zažili chudobu, naslouchat jim a přijímat jejich názory a zkušenosti.

Návrhy hostů

Jak se očekávalo, vyskytl se souhlas s potřebou opravdového a aktivního začlenění jednotlivých doporučení. Mnozí hosté navrhli vybudování struktury pravidel k oprávnění každé země k tomu, aby poskytla odpovídající prostředky (za použití rozpočtu), přístup na trh práce, přístup ke službám (mateřské školy pro všechny děti), navazující pracovní životní úroveň včetně zvláštní pozornosti aktivnímu začlenění zmíněných skupin (postižení, osoby s nízkým příjmem, migranti), s např. chráněnými dílnami, sociální ekonomika, atd.

Patříčná doporučení k implementaci cílů EU2020 a speciálně chudoby zahrnovaly úzký monitoring a zhodnocení národních cílů v rámci Programu národní reformy, skutečné implementace článku 9 Lisabonské smlouvy (zhodnocení sociálního vlivu) a výzkum šíření správných postupů.

Tyto návrhy jsou směřovány k Evropskému parlamentu, komisi a Výboru pro sociální ochranu, EMCO, Radu Evropy a sociální partnery. Každý z nich je povinen je dodržovat dle svého nejlepšího svědomí. Nakonec všichni souhlasí, že závěry 10. Setkání by měly být šířeny všemi Evropskými institucemi, počínaje Komisí a Radou. *“Toto setkání by mělo být zakotveno v Evropském programu pro boj s chudobou”.*

Závazky hostů

Každý z hostů se zavázal vzít si ponaučení z tohoto setkání, stejně tak z jeho závěrů, do jeho běžné práce, aby pomohl naplnit požadavky a dosáhnout začlenění doporučení. Sociální partneři se zavázali doprovázet a pomáhat svým členům v začleňování Rámcové dohody Evropských sociálních partnerů na pracovní trh. V podstatě tato citace ukazuje celkový pocit: *“Pokud nic jiného, tak workshop mě ujistil v tom, že budu dbát na splnění závazků pro dosažení úspěchu v boji s chudobou a sociálním vyloučením”.*

Poděkování

Koordinátorka : Micheline GERONDAL

Souhrnná zpráva: Pauline GEOGHEGAN

Úvodní stránka: Tvůrčí prezentace britské delegace, navrženo a vytvořeno organizací Hlas migrace a ATD Čtvrtý svět

Tato událost byla podpořena Evropskou komisí (PROGRESS PROGRAMME) a maďarským předsednictvím EU. Názory, které jsou vyjádřeny v této souhrnné zprávě se nemusí zákonitě shodovat s názory Komise pro maďarské předsednictví EU.